मुखभेषजविभेदे मरकते दशग्रम्। शुक्लोधोक्ते हृतैल-भेदे न० तच्च त्रिविधं क्षुद्रं बृहन्महच्चेतिभेदात्। तेषां पाकद्रव्यादि क्रमेण तत्रोक्तं तत्र

सुश्रुतस्तु "बिल्वाग्निमन्थश्योनाकपाटलाशालिपर्णिभद्राः। प्रसारणीश्वगन्धा च बृहती कण्टकारिका। बला चातिबला चैव शृङ्गाटा सपुनर्नवा। एषां दश पलान् भागान् चतुर्द्रोणेऽम्भसः पचेत्। पादशेषं परिस्राव्य तैलपात्रे प्रदापयेत्। शतपुष्पा देवदारु मांसी शैलेयकं वचा। चन्दनं तगरं कुष्ठमेलापर्णीचतुष्टयम्। रास्ना तुरगगन्धा च सैन्धवं सपुनर्नवम्। एषां द्विपलिकान् भागान् पेषयित्वा विनिःक्षिपेत्। शतावरीरसश्चैव तैलतुल्यं प्रदापयेत्। छागं वा यदि वा मेष्यं क्षीरं दत्त्वा चतुर्गुणम्। पाने वस्तौ तथाभ्यङ्गे नस्ये चैव प्रयुज्यते। अश्वो वा वातसम्भिन्नो गजो वा यदि वा नरः। यक्ष्मकः पीठसर्पी च तैलेनानेन सिध्यति। अधोभागे च ये वाताः शिरोमध्यगताश्च ये। दन्तमूले हृत्तलमे मन्यास्तम्भे गलग्रहे। वक्षं शुष्यति चैकाङ्गं मतिर्यस्य च विप्लुता। क्षीणेन्द्रिया नष्टशुक्रा ज्वरक्षीणाश्च ये नराः। बधिराः प्रह्वजिह्वाश्च मन्दमेधस एव च। अल्पप्रजा च या नारी या च गर्भं न विन्दति। वातार्त्तौ दन्तौ रोमहर्षिणश्च दारुणा। एतत् तैलवरं तेषां क्षुद्रं नारायणं कृतमिति"

बृहतः "शतावरी चांशुमती पृश्निपर्णी यष्टी बला। एरण्डस्य च मूलानि बृहत्याः पूतिकस्य च। गवेधुकस्य मूलानि तथा कण्टकारस्य च। एषां दश पलान् भागान् जलद्रोणे विपाचयेत्। पादशेषं रसे पूते तत्र तैलं समावपेत्। पुनर्नवाबलादारुशताह्वाचन्दनानि च। शैलेयं तगरं कुष्ठमेलामांसीस्थिरावचा। अश्वगन्धा-सैन्धवं रास्नापत्राणि च पेषयेत्। मध्यात्रपयसः प्रस्थौ द्वौ द्वावत्र प्रदापयेत्। शतावरीरसप्रस्थं तैलप्रस्थं विपाचयेत्। अस्य तैलस्य विधिज्ञ शृणु वीर्यमतः परम्। अङ्गानां वातभग्नानां कुब्जराणां तथा नृणाम्। तैलमेतत् प्रयोक्तव्यं सर्ववातनिवारणम्। आयुष्मांश्च नरः पीत्वा निश्चयेन दृढो भवेत्। गर्भमन्वतरी विन्देत् किम्पुनर्मानुषी तथा। कृतस्यूतं पार्श्वशूलस्य तथैवार्द्धवभेदकम्। अपस्मारं नष्टसंज्ञाञ्च वातरक्तं कृतव्यथम्। कामलां पाण्डुरोगञ्च अश्मरीञ्चापि नाशयेत्। तैलमेतद् भगवता विष्णुना परिकीर्तितम्। नारायणाभिधं

ख्यातं वातानलहरणं शुभमिति"। दृष्टचारायणतैलम्।

भैषतः "बिल्वाग्निमन्था बृहती शृङ्गाटा श्योनाकपाटलाशालिपर्णिभद्रम्। चुद्रा कटिल्लातिबलाग्निमन्थं मूलानि चैषां हरजातानाम्। मूलं विदद्यादथ पाटलीशं प्रत्येकमेषां प्रवदन्ति तज्ज्ञाः। सपादप्रस्थं विधिनोद्धृतञ्च द्रोणैरपामष्टभिरेव पक्त्वा। पादावशेषेण रसेन तेन तैलाढकाभ्यां समभेव दुग्धम्। क्षीरस्य मांसद्रवमेव तुल्यमेकत्र सम्यक् विपचेत् सुबुद्धिः। दद्याद्रसञ्चैव शतावरीणां तैलेन तुल्यं पुनरेव तत्र। रास्नाश्वगन्धाबृहदारुकाष्ठं पर्णी चतुष्का शुद्धदेवराणि। मिश्रीतुमांसीरजमोदयञ्च शैलेयकं चन्दनपुष्कराणि। एला सयष्टी तगराद्दपत्रं शृङ्गाटवर्णास्तु वचाफलाश्च। स्वौषधेद्वीरजचोरकाख्यमेभिः समस्तैर्द्विपलप्रमाणैः। कर्पूरकाक्षीरजगाख्यलानां दद्यात् सुगन्धाय वदन्ति केचित्। प्रस्वेददौर्गन्ध्यनिवारणार्थं चूर्णीकृतानाम् द्विपलप्रमाणम्। चाक्षोद्य सम्यग्विधिवद्विपक्वं नारायणं नाम महत् तैलम्। सर्वैः प्रकारैर्विधिवत् प्रयोज्यमनस्य पुंसां पवनार्दितानाम्। ये पङ्गवः पीठविसर्पणाश्च एकाङ्गहीनाहितवेपमानाः। बाधिर्यमूकत्वयपीडिताश्च मन्याहनुस्तम्भशिरोनदार्त्ताः। तस्मा नराणां नवनीर्यमुक्ताः संसेव्य तैलं बहुशः भवन्ति। वन्ध्या च नारी लभते च पुत्रं वीरोपमं सर्वगुणोपपन्नम्। शाखाश्रिते क्षोभमते च वाते हृद्दौ विशेषं पवनार्दितानाम्। जिह्वानिले दन्तमते च मूले क्षीणादकौजज्वरकर्शितानाम्। प्राप्नोति वृद्धिं प्रमदाप्रियत्वं जीवेच्चिरं चापि भवेत्सुवेष। देवासुरे युद्धवरे समीक्ष्य स्वाम्यस्त्रि भग्नासुरैः सुरांश्च। नारायणेनापि सुरक्षणार्थं स्वामस्तैलं विहितन्तु तेषाम्"।

नारायणक्षेत्र न० ६त०। नारायणस्वामिके गङ्गातटक्षेत्रभेदे "प्रयागमवधिं ज्ञात्वा यावद्धस्तचतुष्टयम्। तत्र नारायणः स्वामी नान्यः स्वामी कथञ्चन" ब्रह्मपु०। अत्र च वर्त्तमानं दृष्टधर्मं पु० ४५अ०।

"अत्र किञ्चित् दद्याच्च साक्षात्पात्राय पुण्यवान्। अत्र प्रतिग्रहे राजन्! विक्रीता लाङ्कलो भवेत्। विक्रीतायाञ्च लाङ्कल्यां विक्रीतः स्याज्जनार्द्दनः। जनार्द्दने च विक्रीते विक्रीतं भुवनत्रयम्। कोऽपि न लाङ्कलस्तस्मात् निःस्वस्यात्प्रवङ्गतः"। तत्र वर्त्तमानि यथा "दीक्षाञ्च देवपूजाञ्च जपं गङ्गातटे चरेत्। शुक्लपक्षः विधानेन कार्त्तिकीजन्मनाचरेत्। श्राद्धञ्च तर्पणञ्चैव परोपकारकर्म